

Михайло ТИМОШИК,
 orcid.org/0000-0001-5105-0241

кандидат економічних наук,
 докторант кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук
 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
 (Тернопіль, Україна) yashchushchak@gmail.com

НАГОРОДИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ: АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ НАГОРОД ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ СУПЕРЕЧОК ТА ЗМІЦНЕННЯ МИРУ

У статті досліджується роль нагород як інструменту міжнародної дипломатії у контексті врегулювання конфліктів та зміцнення миру. На основі аналізу історичних і сучасних кейсів розглядаються механізми впливу нагороджувальних практик на динаміку міжнародних суперечностей. Зокрема, дослідження зосереджене на таких аспектах: символічна функція нагород у міждержавних відносинах, їх потенціал як інструменту медіації, а також ризики інструменталізації нагороджувальних систем у політичних цілях.

Методологія дослідження базується на компаративному аналізі міжнародних прецедентів, зокрема Нобелівської премії миру, нагород ООН та регіональних миротворчих ініціатив. Використовуються теорії конфліктології, політичної психології та теорії міжнародних відносин для інтерпретації ефективності нагород як інструменту впливу.

Результати дослідження демонструють, що нагороди можуть виконувати подвійну функцію: з одного боку, вони слугують механізмом легітимації миротворчих зусиль і стимулюють діалог, з іншого – можуть ставати предметом політичних маніпуляцій. У статті пропонуються критерії оцінки ефективності нагороджувальних практик у конфліктних ситуаціях та рекомендації щодо їх оптимізації в сучасній дипломатичній практиці.

Автор приходить до висновку, що у сучасному міжнародному контексті нагороди розглядаються як дієвий інструмент «м'якої сили», здатний впливати на конфліктну динаміку та сприяти реалізації миротворчих стратегій. Аналіз як історичних, так і сучасних прикладів свідчить про подвійний характер таких відзнак: вони можуть як легітимізувати ініціативи, спрямовані на зниження напруги, так і ставати засобом політичного впливу або інформаційної боротьби. Зокрема, Нобелівська премія миру, нагороди міжнародних інституцій або національні премії нерідко виконують роль символічної підтримки діалогу, гуманітарних ініціатив та глобального співробітництва.

Ключові слова: система нагород, міжнародні конфлікти, миротворча дипломатія, символічний капітал, Нобелівська премія миру, інституційне визнання, медіаційні механізми, політична інструменталізація, теорія міжнародних відносин, конфліктологічний аналіз, легітимація миру, міжнародні організації, дипломатичні стратегії, політична комунікація, історична компаративістика.

Mykhailo TYMOSHYK,
 orcid.org/0000-0001-5105-0241

Doctoral student at the Department of History of Ukraine,
 Archeology and Special Branches of Historical Sciences
 Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
 (Ternopil, Ukraine) yashchushchak@gmail.com

AWARDS IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL CONFLICTS: ANALYZING THE USE OF AWARDS FOR DISPUTE RESOLUTION AND PEACEBUILDING

This article examines the role of awards as an instrument of international diplomacy in conflict resolution and peacebuilding. Through the analysis of historical and contemporary case studies, the study explores the mechanisms by which award practices influence the dynamics of international disputes. Specifically, the research focuses on the following aspects: the symbolic function of awards in interstate relations, their potential as mediation tools, and the risks of instrumentalizing award systems for political purposes.

The research methodology is based on a comparative analysis of international precedents, including the Nobel Peace Prize, United Nations awards, and regional peacebuilding initiatives. Theories of conflict studies, political psychology, and international relations are employed to interpret the effectiveness of awards as instruments of influence.

The findings demonstrate that awards can serve a dual function: on one hand, they act as a mechanism for legitimizing peacebuilding efforts and stimulating dialogue, while on the other, they may become subject to political manipulation. The article proposes criteria for evaluating the effectiveness of award practices in conflict situations and provides recommendations for their optimization in contemporary diplomatic practice.

The author comes to the conclusion that in the current international context, awards are seen as an effective instrument of soft power capable of influencing conflict dynamics and contributing to the implementation of peacekeeping strategies. An analysis of both historical and contemporary examples shows the dual nature of such awards: they can both legitimise initiatives aimed at reducing tensions and become a means of political influence or information warfare. In particular, the Nobel Peace Prize, awards from international institutions or national prizes often serve as symbolic support for dialogue, humanitarian initiatives and global cooperation.

Key words: award systems, international conflicts, peace diplomacy, symbolic capital, Nobel Peace Prize, institutional recognition, mediation mechanisms, political instrumentalization, international relations theory, conflict analysis, peace legitimization, international organizations, diplomatic strategies, political communication, historical comparative studies.

Актуальність теми наукового дослідження.

У сучасній системі міжнародних відносин нагороди набувають особливого значення як інструмент «м'якої сили», що дозволяє впливати на конфліктні ситуації без застосування традиційних дипломатичних або військових методів. Зростання кількості гібридних конфліктів та інформаційних війн обумовлює потребу в альтернативних механізмах врегулювання суперечностей, де символічне визнання через нагородження може стимулювати діалог і сприяти деескалації. Особливу актуальність ця проблема набуває в контексті таких кризових явищ, як російська агресія проти України, де традиційні інструменти миротворення демонструють обмежену ефективність.

Критичний аналіз нагороджувальних практик виявляє їхню подвійну природу: з одного боку, вони можуть легітимувати миротворчі зусилля та заохочувати мирні ініціативи, з іншого – ставати інструментом політичних маніпуляцій. Дослідження останніх років фіксують зростання політизації престижних міжнародних відзнак, що вимагає розробки нових критеріїв оцінки їхнього впливу на конфліктні ситуації. Особливої уваги заслуговує питання оптимального балансу між символічною цінністю нагород та їхньою політичною доцільністю в умовах глобальної нестабільності.

Практична значимість дослідження полягає у потенціалі розробки нових алгоритмів використання нагороджувальних систем міжнародними організаціями та окремими державами для ефективного врегулювання конфліктів. Отримані результати можуть бути застосовані для вдосконалення діяльності ООН, регіональних безпекових структур та неурядових організацій, що займаються медіацією. Міждисциплінарний характер теми, що поєднує методи конфліктології, політології та теорії міжнародних відносин, відкриває нові перспективи для наукового аналізу сучасних викликів у сфері глобальної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із зазначеної наукової проблематики. Сучасна наукова думка у сфері міжнародних відносин все частіше звертається до нестандартних стратегій для зміцнення миру та вирішення міждержавних

суперечок. Особливу увагу дослідників (Azriel, M., Emanuelli, M., Felix, C., Gini, A., Henry, A., Marwaha, N., & Khan, A. 2014) привертає роль «нагород» – як матеріальних, так і символічних – у досягненні стійкого миру.

Історичний аналіз (Schlagberger, E. M., Bornmann, L., & Bauer, J. 2016) свідчить про ефективність нагород у дипломатичних практиках. Починаючи з пізнього Середньовіччя, уряди використовували систему заохочень для забезпечення лояльності або як компенсацію за політичні поступки. У подальшому інституціоналізація цього підходу відбулася через міжнародні правові документи, спрямовані на мирне вирішення спорів.

Міжнародне право нині визнає широкий спектр інструментів впливу на конфліктні ситуації – від переговорів і посередництва до арбітражу. У межах цих механізмів нагороди розглядаються (Reschke, B. P., Azoulay, P., & Stuart, T. E. 2018) як засіб мотивації до компромісу, сприяючи зниженню рівня конфронтації без прямого примусу.

Таким чином, сучасна наука дедалі частіше визнає потенціал нагород як складової частини миротворчих стратегій. Їхня ефективність зростає в поєднанні з технологічною підтримкою, а також за умови врахування історико-культурного контексту кожного конкретного конфлікту.

Мета дослідження полягає у виявленні закономірностей та ефективності застосування нагород у миротворчих стратегіях, зокрема в поєднанні з новітніми технологіями аналітики й медіації. Особливий акцент робиться на аналізі кейсів, де нагороди відігравали ключову роль у деескалації конфліктів, та розробці практичної моделі їх інтеграції в дипломатичні інструменти. Такий підхід дозволяє розширити арсенал мирного врегулювання міжнародних спорів і зробити його більш гнучким та адаптивним до умов сучасної геополітики.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Нобелівська премія миру займає особливе місце в системі міжнародних інституцій, будучи предметом наукового інтересу в контексті міжнародних відносин, конфліктології та політичної психології. Як один із п'яти інституційних

механізмів, заснованих згідно із заповітом Альфреда Нобеля (1895), вона виконує не лише символічну, а й практичну функцію у глобальній системі миротворення. Її унікальність полягає в тому, що вона не просто визнає досягнення окремих осіб чи організацій, а й впливає на міжнародну політичну повестку, стимулюючи діалог і мирні ініціативи. Особливу увагу дослідників привертає механізм адміністрування премії, який здійснюється Норвезьким Нобелівським комітетом. Цей аспект є предметом наукових дискусій (Li, B., Gilbert, S. 2024), зокрема щодо історичних передумов делегування саме Норвегії права на її присудження, що пов'язано з політичним нейтралітетом країни на початку XX століття.

З точки зору політичної науки, Нобелівська премія миру є інструментом легітимації певних норм і цінностей у міжнародній спільноті, що робить її об'єктом критики та альтернативних інтерпретацій. Соціологічні дослідження акцентують увагу на тому, як лауреати премії впливають на громадську думку та формування колективних уявлень про мир і безпеку. Крім того, історичний аналіз еволюції критеріїв присудження премії дозволяє простежити зміни у глобальних пріоритетах – від класичного пацифізму до сучасних концепцій прав людини, сталого розвитку та кліматичної справедливості. Таким чином, Нобелівська премія миру є не лише нагородою, а й відображенням динаміки міжнародних відносин, що робить її важливим об'єктом для подальших академічних досліджень.

Згідно з заповітом Альфреда Нобеля (1895), премія миру мала присуджуватися за досягнення у трьох ключових напрямках. Ці критерії зазнавали

певної еволюції, що відображало зміни у глобальних пріоритетах миротворчої діяльності (табл. 1).

Методологічно важливим є дослідження (Zedtwitz, Max von, Tobias Gutmann, and Pascal Engelmann. 2025) динаміки критеріїв відбору лауреатів, яке демонструє трансформацію концепції миру від класичного пацифізму до комплексних підходів, що включають екологічну, соціальну та кібербезпеку. Архівні матеріали, зокрема щодо номінаційного процесу, дозволяють проаналізувати суперечливі рішення (наприклад, кандидатура Адольфа Гітлера у 1939 році), що свідчить про політизованість премії.

Ця еволюція відображає не лише зміни у міжнародних відносинах, а й взаємодію між науковими, політичними та громадськими дискурсами щодо миру та безпеки.

Сучасна наукова дискусія (Bjørk, R. 2019: 932) концептуалізує Нобелівську премію миру як багатоаспектний інституційний механізм, що виконує три взаємопов'язані функції у глобальному просторі. Ці функції не лише формують її унікальний статус, а й визначають взаємодію з іншими акторами міжнародної системи (табл. 2).

Нобелівська премія миру (норв. *Nobels fredspris*) є однією з п'яти престижних нагород, заснованих шведським промисловцем і винахідником Альфредом Нобелем у його заповіті 1895 року. На відміну від інших Нобелівських премій, які присуджуються Швецією, ця нагорода адмініструється Норвегією, що стало предметом наукових дискусій. Відповідно до заповіту, премія має вручатися особі або організації, яка зробила найважливіший внесок у зміцнення міжнародної дружби, роззброєння або організацію

Таблиця 1

Початкові та сучасні інтерпретації критеріїв Нобелівської премії миру

Оригінальний критерій (за Нобелем)	Сучасне трактування (XX–XXI ст.)	Приклади лауреатів
Найбільший внесок у зміцнення міжнародної співпраці	Розширено до захисту прав людини, гуманітарних ініціатив та міжнародної безпеки	Міжнародна амністія (1977), ООН (2001)
Ініціювання процесів роззброєння	Включає контроль над озброєнням, ядерну безпеку та протидію тероризму	Альберт Швейцер (1952), МАГАТЕ (2005)
Організація міжнародних мирних форумів	Охоплює дипломатію, медіацію конфліктів та міжнародні санкції	Мартін Лютер Кінг (1964), ЄС (2012)

Таблиця 2

Ключові функції Нобелівської премії миру у сучасних дослідженнях

Функція	Суть впливу	Приклади реалізації
Символічна (легітимаційна)	Надання публічного визнання миротворчим ініціативам, що підвищує їх соціальний капітал	Нагорода Малаті Юї (2014) за боротьбу з дитячими шлюбами як інструмент соціальних змін
Політична (інструмент «м'якої сили»)	Вплив на міжнародну політику через престиж і моральний авторитет	Премія Бараку Обамі (2009) як фактор формування дипломатичного іміджу
Комунікаційна (дискурсивна)	Формування глобальної повестки дня через медіатизацію миротворчих тем	Активізація обговорення кліматичних ризиків після нагороди Аль Гора (2007)

мирних конгресів. Ці критерії відображають пацифістські ідеали кінця XIX століття, проте з часом вони зазнали інтерпретацій у відповідності до змін у глобальній політичній арені.

Унікальність Нобелівської премії миру полягає не лише у її місії, а й у механізмі її присудження. За заповітом Нобеля, право обирати лауреатів належить Норвезькому Нобелівському комітету, який формується парламентом Норвегії. Це рішення залишається загадкою, оскільки на момент смерті Нобеля (1896) Норвегія перебувала у політичній унії зі Швецією. Існує гіпотеза, що Нобель надав перевагу Норвегії через її менш милітаризовану історію порівняно зі Швецією, а також через її активну участь у міжнародному арбітражі. Проте цей вибір також можна розглядати в контексті норвезького руху за незалежність, що набував обертів на межі століть, що додає премії додатковий політичний підтекст.

Сьогодні Нобелівська премія миру є не лише символом визнання миротворчих зусиль, а й важливим інструментом формування глобальної політики. Її лауреати – такі фігури, як Далай-лама XIV і Десмонд Туту – демонструють, як премія може впливати на міжнародну увагу до ключових питань, від прав людини до соціальної справедливості. Однак премія також часто стає об'єктом критики через політизовані рішення, як-от нагорода Бараку Обамі у 2009 році. Незважаючи на це, її роль у легітимації миротворчих ініціатив, просуванні гуманітарних цінностей та формуванні міжнародного дискурсу залишається безперечною, що робить її важливим об'єктом дослідження для фахівців з міжнародних відносин, політології та історії.

Щорічний цикл номінувань на Нобелівську премію миру регламентується статутом Нобелівського фонду, який встановлює чіткі критерії щодо кола осіб, що мають право висувати кандидатів. Цей механізм забезпечує як експертний підхід до відбору, так і політичний баланс у процесі визначення потенційних лауреатів (табл. 3).

Процедура номінування передбачає чіткі часові рамки: більшість пропозицій мають бути подані до 1 лютого року присудження. Однак члени Норвезького Нобелівського комітету мають право висувати кандидатів на пізніших етапах – але не пізніше дати першого офіційного засідання комітету. Цей механізм дозволяє враховувати актуальні події, які могли відбутися після стандартного дедлайну.

Така система відбору номінаторів поєднує експертний підхід з широким представництвом міжнародної спільноти, що забезпечує об'єктивність і репрезентативність процесу відбору кандидатів на одну з найпрестижніших міжнародних нагород.

Процес номінування на Нобелівську премію миру не завжди відображає консенсус щодо миротворчих досягнень. Як видно з історичних даних, система номінацій іноді ставала інструментом політичних заяв або навіть сатиричних жестів. Особливий інтерес становлять публічно відомі випадки номінацій диктаторів та авторитарних лідерів, які демонструють складний характер взаємодії між політикою та символікою премії (табл. 4).

Згідно зі статутом Нобелівського фонду, інформація про номінації залишається конфіденційною протягом 50 років. Це правило, введене для захисту репутації як номінантів, так і самого Комітету, іноді призводить до появи непідтверджених тверджень про «номінацію» тих чи інших осіб. Як показують архівні дані за 1901–1956 роки (вже розсекречені), номінаційний процес часто відображає не стільки реальні миротворчі досягнення, скільки політичну кон'юнктуру свого часу.

Церемонія вручення Нобелівської премії миру, яка відбувається щорічно 10 грудня в Осло, має ряд унікальних особливостей у порівнянні з іншими Нобелівськими преміями. На відміну від нагород у наукових номінаціях, які вручаються у Стокгольмі, ця церемонія проводиться у залі місь-

Таблиця 3

Категорії осіб, які мають право номінувати кандидатів на Нобелівську премію миру

Категорія номінаторів	Пояснення	Приклад впливу
Члени норвезького Нобелівського комітету	Чинні та колишні члени комітету, а також його радники	Безпосередній вплив на процес відбору
Парламентарі та урядовці	Члени національних законодавчих органів і урядів, а також Міжпарламентського союзу	Політичне представництво різних країн
Члени Міжнародного арбітражного суду	Представники судової гілки міжнародного права	Експертна оцінка з точки зору міжнародного права
Члени бюро миру	Представники постійних міжнародних миротворчих організацій	Фахова оцінка миротворчої діяльності
Академічні працівники	Професори з політичних наук, права, історії та філософії	Науковий підхід до оцінки кандидатів

кої ратуші Осло за участі норвезького монарха, що підкреслює її особливий політичний і символічний статус. Лауреат отримує три традиційні атрибути: пергаментний диплом з індивідуальним дизайном, золоту медаль із зображенням Альфреда Нобеля, а також банківський документ, що підтверджує розмір грошової винагороди. Цей ритуал, що незмінно зберігається з 1901 року, є важливим інструментом популяризації ідеї міжнародного миру та співробітництва.

Наступного дня після урочистої церемонії в Осло відбувається Нобелівський концерт, який став одним з найпрестижніших музичних заходів у світі. Ця подія, що транслюється у понад 150 країнах, об'єднує видатних музикантів, політиків і громадських діячів, перетворюючись на потужний інструмент культурної дипломатії. Концерт виконує важливу функцію гуманітарного просвітництва, популяризуючи ідеали миру через мистецтво. Його всесвітня популярність підкреслює унікальний статус Нобелівської премії миру як не лише наукової, а й соціокультурної інституції, здатної об'єднувати людей різних культур і поглядів навколо спільних гуманістичних цінностей.

Міжнародна премія Миру, заснована на 1-му Всесвітньому конгресі прибічників миру у квітні 1949 року, представляє собою важливий інструмент визнання внеску у зміцнення міжнародного миру через науку, культуру та мистецтво. Впродовж історії свого існування вона зазнала низки змін у структурі та критеріях нагородження, що відображало політичний контекст Холодної війни та сучасні глобальні виклики. Порівняльний аналіз різних премій миру дозволяє простежити еволюцію концепції миротворчої діяльності у XX–XXI століттях (табл. 5).

На противагу ідеологізованим преміям минулого, сучасні ініціативи на кшталт Global Peace Awards роблять акцент на моральному лідерстві та

інноваційних підходах до мирного врегулювання конфліктів. Ця нагорода, заснована Глобальним фондом миру (GPF), підкреслює важливість подолання релігійних, етнічних та культурних бар'єрів у сучасному глобалізованому світі. На відміну від радянської практики нагородження одних і тих же осіб (як-от лауреатів і Міжнародної премії Миру, і Ленінської премії миру), сучасні міжнародні премії прагнуть до більшої об'єктивності та відкритості, що відображає зміну парадигми у розумінні миротворчої діяльності у XXI столітті.

Заснована у 1981 році Премія ЮНЕСКО за виховання в дусі миру (англ. UNESCO Prize for Peace Education) є важливим інструментом визнання інноваційних освітніх ініціатив, спрямованих на формування миротворчих цінностей. Ця нагорода, яка входить до системи міжнародних премій ЮНЕСКО, відображає ключову роль освіти у просуванні культури миру, толерантності та міжкультурного діалогу. Історично її створення пов'язане з посиленням уваги міжнародної спільноти до питань гуманітарної освіти у другій половині XX століття, коли світ стикався з наслідками численних конфліктів і глобальних викликів.

Премія ЮНЕСКО за виховання в дусі миру передбачає суттєву грошову винагороду у розмірі 60 000 доларів США, що робить її однією з найпрестижніших у галузі освітніх ініціатив. До ключових критеріїв відбору лауреатів належать: інноваційність освітніх програм, їхній потенціал для масштабування, а також практичний вплив на формування миротворчих ідеалів. Процес номінування та відбору передбачає ретельну експертну оцінку, яку здійснюють незалежні спеціалісти у галузі освіти і міжнародних відносин. Важливо зауважити, що премія може присуджуватися як окремим особам, так і організаціям, які внесли винятковий внесок у розвиток освітніх практик, спрямованих на запобігання конфліктам.

Таблиця 4

Суперечливі номінації на Нобелівську премію миру: критерії та контекст

Номінант	Рік номінації	Номінатор	Контекст номінації	Подальша доля номінації
Адольф Гітлер	1939	Ерік Брандт (член шведського парламенту)	Символічний протест проти номінації Невілла Чемберлена	Відкликана номінатором через кілька днів
Йосип Сталін	1945, 1948	Невідомі номінатори (ймовірно, пропагандистський жест)	Формальне виконання умов номінації без серйозних намірів	Не розглядалася Комітетом як серйозна кандидатура
Беніто Муссоліні	1935	Група італійських інтелектуалів	Спроба легітимації фашистського режиму	Відхилена через очевидну невідповідність критеріям премії
Невілл Чемберлен	1939	Консервативні політики Великобританії	За Мюнхенську угоду 1938 року	Викликала хвилю критики, що призвело до протестних номінацій

Таблиця 5

Основні форми Міжнародної премії Миру та їх характеристики

Форма премії	Період присудження	Критерії нагородження	Політичний контекст
Почесні Міжнародні премії Миру	з 1949 року	Визнання видатних досягнень у науці, мистецтві та літературі, спрямованих на зміцнення миру	Активне просування соціалістичних ідей під час Холодної війни
Міжнародні премії Миру	1949-1957	Нагорода за конкретні твори чи наукові роботи миротворчої спрямованості	Використання як інструменту культурної дипломатії
Золоті медалі Миру ім. Жоліо-Кюрі	з 1959 року	Відзначення особистих заслуг у боротьбі за мир, часто з ідеологічним підтекстом	Тісний зв'язок з радянською пропагандистською машиною

За більш ніж чотири десятиліття свого існування Премія ЮНЕСКО за виховання в дусі миру стала важливим інструментом формування глобальної освітньої політики. Її лауреати – відомі педагоги, науковці та громадські діячі – сприяли розробці інноваційних методів навчання, які інтегрують ідеї миру, прав людини та сталого розвитку в освітні програми різних рівнів. Нагорода також відіграє ключову роль у підвищенні обізнаності про важливість миротворчої освіти, стимулюючи міжнародну співпрацю у цій сфері. У сучасному контексті, коли світ стикається з новими викликами, пов'язаними з кліматичними змінами, міграційними кризами та інформаційними війнами, роль цієї премії у просуванні освіти як інструменту миротворення лише зростає.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

У сучасному міжнародному контексті нагороди розглядаються як дієвий інструмент «м'якої сили», здатний впливати на конфліктну динаміку та сприяти реалізації миротворчих стратегій. Аналіз як історичних, так і сучасних прикладів свідчить про подвійний характер таких відзнак: вони можуть як легітимізувати ініціативи, спрямовані на зниження напруги, так і ставати засобом політичного впливу або інформаційної боротьби. Зокрема, Нобелівська премія миру, нагороди міжнародних інституцій або національні премії

нерідко виконують роль символічної підтримки діалогу, гуманітарних ініціатив та глобального співробітництва.

Проте ефективність таких механізмів значною мірою залежить від принципів, на яких вони ґрунтуються. Відзнаки, що базуються на прозорих процедурах та міжнародному консенсусі, мають вищий рівень легітимності та здатні сприяти реальному мирному врегулюванню. Навпаки, політизовані чи суб'єктивно мотивовані нагороди ризикують втратити довіру, знизити свою дипломатичну вагу та навіть поглибити конфлікт. На прикладі російсько-української війни простежується, як міжнародне визнання миротворчих зусиль може стати важливим компонентом публічної дипломатії й інструментом формування глобального дискурсу підтримки.

У подальших дослідженнях доцільно зосередитися на формуванні рекомендацій для міжнародних організацій щодо вдосконалення практик нагородження в конфліктних регіонах. Це передбачає необхідність розробки чітких, аполітичних критеріїв, розширення участі громадських ініціатив у процесі номінацій, а також інтеграцію нагород як інструменту посередництва. Визнання через нагороду може не лише слугувати моральною підтримкою, а й бути чинником зміни конфліктної логіки в напрямку конструктивного діалогу та мирного врегулювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Li B., Gilbert S. Artificial Intelligence awarded two Nobel Prizes for innovations that will shape the future of medicine. *npj Digit. Med.* 2024. Vol. 7. P. 336. DOI: 10.1038/s41746-024-01345-9.
- Men won all the science Nobels this year. There's an even bigger problem. *STAT News*. 2024. URL: <https://www.statnews.com/2024/10/11/nobel-prizes-2024-gender-bias-science/> (дата звернення: 30.05.2025).
- Zedtwitz M. von, Gutmann T., Engelmann P. The Nobel 'Pride' Phenomenon: An Analysis of Nobel Prize Discoveries and Their Recognition. *Research Policy*. 2025. Vol. 54, № 1. P. 105150. DOI: 10.1016/j.respol.2024.105150.
- Björk R. The age at which Noble Prize research is conducted. *Scientometrics*. 2019. Vol. 119, № 2. P. 931–939.
- Mahendran S., Costa C., Wernert J., Stewart C. Institutional value of a Nobel Prize. *Practice and Experience in Advanced Research Computing 2022: Revolutionary: Computing, Connections, You*. 2022. P. 1–4.
- Orrman-Rossiter K. Places of 'Invention and Discovery' and the Nobel Prize in Physics. *Notes and Records*. 2021. Vol. 75, № 3. P. 439–460.
- Reschke B. P., Azoulay P., Stuart T. E. Status spillovers: The effect of status-conferring prizes on the allocation of attention. *Administrative Science Quarterly*. 2018. Vol. 63, № 4. P. 819–847.

8. Schlagberger E. M., Bornmann L., Bauer J. At what institutions did Nobel laureates do their prize-winning work? An analysis of biographical information on Nobel laureates from 1994 to 2014. *Scientometrics*. 2016. Vol. 109. P. 723–767.

9. Azriel M., Emanuelli M., Henry A., Felix Carmen, Gini A., Marwaha Dr-Neeraj, Khan A. Advocating for a nobel peace prize: An innovative approach to promoting global space engagement. *Proceedings of the International Astronautical Congress, IAC*. 2014. Vol. 12. P. 8695–8706.

REFERENCES

1. Azriel, M., Emanuelli, M., Henry, A., Felix, C., Gini, A., Marwaha, N., & Khan, A. (2014). Advocating for a Nobel Peace Prize: An innovative approach to promoting global space engagement. *Proceedings of the International Astronautical Congress, IAC*, 12, 8695–8706.

2. Bjørk, R. (2019). The age at which Nobel Prize research is conducted. *Scientometrics*, 119(2), 931–939. <https://doi.org/10.1007/s11192-019-03075-2>

3. Li, B., & Gilbert, S. (2024). Artificial Intelligence awarded two Nobel Prizes for innovations that will shape the future of medicine. *npj Digital Medicine*, 7, 336. <https://doi.org/10.1038/s41746-024-01345-9>

4. Mahendran, S., Costa, C., Wernert, J., & Stewart, C. (2022). Institutional value of a Nobel Prize. In *Practice and Experience in Advanced Research Computing 2022: Revolutionary: Computing, Connections, You* (pp. 1–4).

5. Orrman-Rossiter, K. (2021). Places of ‘Invention and Discovery’ and the Nobel Prize in Physics. *Notes and Records*, 75(3), 439–460. <https://doi.org/10.1098/rsnr.2020.0040>

6. Reschke, B. P., Azoulay, P., & Stuart, T. E. (2018). Status spillovers: The effect of status-conferring prizes on the allocation of attention. *Administrative Science Quarterly*, 63(4), 819–847. <https://doi.org/10.1177/0001839218759402>

7. Schlagberger, E. M., Bornmann, L., & Bauer, J. (2016). At what institutions did Nobel laureates do their prize-winning work? An analysis of biographical information on Nobel laureates from 1994 to 2014. *Scientometrics*, 109(2), 723–767. <https://doi.org/10.1007/s11192-016-2059-2>

8. STAT News. (2024, October 11). *Men won all the science Nobels this year. There's an even bigger problem.* <https://www.statnews.com/2024/10/11/nobel-prizes-2024-gender-bias-science/>

9. Zedtwitz, M. v., Gutmann, T., & Engelmann, P. (2025). The Nobel «Pride» Phenomenon: An analysis of Nobel Prize discoveries and their recognition. *Research Policy*, 54(1), 105150. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2024.105150>